

УДК 37.014.3.09(092)
DOI 10.31654/2663-4902-2022-PP-4-46-54

Черненко Т. В.

аспірантка кафедри психокорекційної педагогіки та реабілітології
Український педагогічний університет імені Михайла Драгоманова
tanya_chernenko@ukr.net
orcid.org/0000-0002-0591-5352

**ВТІЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ ІВАНА ЗЯЗЮНА
У КОНЦЕПЦІЇ РЕФОРМИ «НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА»**

У поданій статті проаналізовано науково-педагогічні ідеї академіка Івана Зязюна, що знайшли відображення у концептуальних положеннях «Нової української школи». Акцентовано увагу на тих, які на нашу думку, зважаючи на сучасні освітні виклики, є важливими. Серед основних компетентностей виділено: вільне володіння державною мовою, культурна компетентність, математична компетентність, компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, інформаційно-комунікаційна компетентність, навчання впродовж життя, громадянські та соціальні компетентності, підприємливість та фінансова грамотність. У дослідженні представлено приклади ідей педагога, що відображені у компетентностях реформи «Нова українська школа».

Наголошуємо, що педагогічна спадщина вченого пронизана ідеями компетентного підходу в освіті. Його наукові теоретичні і практичні доробки відповідають вимогам сьогодення й концептуальним засадами НУШ. Учений аргументує їх актуальність як з педагогічної, так і з естетичної, психологічної, філософської та економічної точки зору.

Зазначена нами проблема висвітлена у наукових джерелах недостатньо і потребує ретельного дослідження. Наукова новизна полягає у розкритті спільного між ідеями педагога та концептуальними положеннями реформи «Нова українська школа», що має гарантувати рівний доступ до якісної освіти дітей різних категорій.

Науковий інтерес викликає вчення академіка про посилення уваги до забезпечення рівних прав для навчання дітей з різними можливостями у розвитку, інших культур, цінностей, вірувань. Науковець акцентує на необхідності приймати відмінності учнів та їхніх потреб, толерантності. На нашу думку, такі якості потрібні у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Під час активного запровадження інклюзивної форми навчання та особливої уваги до реформування освіти дітей з особливими освітніми потребами, що передбачає «Нова українська школа», цей напрям педагогічної спадщини потрібно ретельно досліджувати. Отож перспективу майбутніх досліджень вбачаємо у вивченні педагогічних ідей Івана Зязюна у напрямку організації освіти дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі з порушеннями функцій опорно-рухового апарату.

З'ясовано, що серед багатьох наукових праць, досліджень вітчизняних вчених, що стали основою освітньої реформи «Нова українська школа» та упроваджуються у сучасних закладах освіти, важливе місце належить педагогічним ідеям Івана Зязюна.

Ключові слова: педагогічні ідеї Івана Зязюна, реформа «Нова українська школа», загальна середня освіта, компетентності в освітньому процесі, педагогіка Добра, діти з особливими освітніми потребами.

Постановка проблеми. Ідеї академіка Івана Андрійовича Зязюна залишаються актуальними та знаходять своє відображення в реформаційних процесах освіти сучасної України. За роки незалежності освіта в Україні пережила не одну спробу реформування. Головною метою був відхід від світогляду, сформованого тоталітарними доктринами. За цей час закладені підвалини сучасних педагогічних

парадигм. Однак новий етап змін розпочали саме з 2017–2018 рр. В Україні стартувала реформа, покликана створити Нову українську школу (далі – НУШ). Основні її засади передбачають формування освітнього простору, в якому зростатиме самодостатній і підготовлений до дорослого життя свідомий громадянин з набором гуманістичних та демократичних цінностей [19]. Ідеї Нової української школи мають прогресивний характер та широку підтримку серед населення, однак не є абсолютно новими для української педагогіки. Задовго до реформи більшість їх було озвучено українськими та закордонними науковцями, зокрема й Іваном Зязюном. Наукова новизна полягає у розкритті спільного між ідеями педагога та концептуальними положеннями реформи «Нова українська школа», що має гарантувати рівний доступ до якісної освіти дітей різних категорій. Науковий інтерес викликає вчення академіка про посилення уваги до забезпечення рівних прав для навчання дітей з різними можливостями у розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців, які займалися вивченням педагогічної спадщини Івана Зязюна, можемо виокремити праці В. Андрущенко, О. Гнізділової, В. Креміня, А. Кузьмінського, І. Лікарчука, В. Рибалка, Д. Тарана, Н. Тарасевич та інших дослідників. Науковці (В. Кремінь, В. Андрущенко) називають фундатором педагогічної майстерності, видатним вченим у галузі професійної педагогіки, який акцентує на визначальній ролі вчителя в освітньому процесі, філософії освіти, естетичного виховання молоді [1, 15]. Значний внесок у дослідження вчення академіка про концепцію педагогічної майстерності, її філософської складової, педагогіку Добра зробила Н. Ничкало [18]. Предметом наукових розвідок О. Отич стали естетичні та етичні засади педагогіки Добра.

Сучасні науковці у галузі спеціальної освіти (Н. Кравець) у працях Івана Зязюна знаходять підґрунтя для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. В. Андрущенко, аналізуючи значення педагогічної спадщини Івана Зязюна для формування особистості вчителя XXI століття, виділяє думки про «поважливе ставлення до чужої думки, до інших культур, цінностей, вірувань», акцентує на необхідності приймати відмінності учнів та їхніх потреб, толерантності, етичності, формуванні умінь працювати в команді, постійно розвиватися, вчитися упродовж життя [1, с. 77–78]. На нашу думку, такі якості потрібні у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Під час активного запровадження інклюзивної форми навчання та особливої уваги до реформування освіти дітей з особливими освітніми потребами, що передбачає «Нова українська школа», цей напрям педагогічної спадщини потрібно ретельно досліджувати.

Н. Ничкало наголошує, що спадщину академіка доцільно системно вивчати, узагальнювати, здійснювати пошуки реальних шляхів реалізації Концепції нової української школи [18]. Л. Гриневич у баченні Іваном Зязюном побудови освітнього процесу виокремила основні ідеї: гуманістичний світогляд; закріплення в освіті загальнолюдських цінностей; усвідомлення цінності гармонії та єдності людини і природи, відмова від авторитарного, міфологічного світогляду, вміння досягати компромісів, толерантність, повага до інших культур, цінностей, вірувань [4, с. 105]. Саме вони, на думку вченої, стали внеском у розвиток педагогічних ідей Нової української школи.

Проте наразі у наукових розвідках вчених відсутній ґрунтовний аналіз педагогічних доробок академіка, які були втілені у реформі «Нова українська школа». Відповідно окреслена проблематика має перспективи подальших наукових досліджень.

Мета роботи полягає у спробі розкрити втілення педагогічних ідей академіка Івана Зязюна в Концепції «Нової української школи».

Виклад основного матеріалу дослідження. Практична реалізація реформи «Нова українська школа» передбачає нову методіку викладання шкільних предметів, відповідну фахову підготовку вчителів, створення сучасного освітнього простору та рівний доступ дітей до якісної освіти. На цьому у своїх наукових працях неодноразово наголошував Іван Зязюн. Уперше про «Нову українську школу» широкому колу громадськості стало відомою у 2016 році. Міністерка освіти Лілія Гриневич, порівнюючи освіту з рибою, яка не плаває, у публічних виступах висловлює думку про

необхідність проведення кардинальних змін. Зазначалось, що дитину недостатньо лише наповнювати знаннями, потрібно навчити користуватися ними, завдяки їм реалізовувати свій потенціал, тобто сформувати ключові компетентності. Мова йде про якості, яких кожен потребує для особистого розвитку, реалізації активної громадянської позиції, соціальної інклюзії, працевлаштування і які здатні забезпечити життєвий успіх протягом усього життя. Лілія Гриневич стверджує, що сучасна реформа «увібрала в себе очікування українського прогресивного суспільства й базується на глибоких вітчизняних освітянських традиціях і теоретичному підґрунті, пов'язаному як з українськими, так і з зарубіжними передовими педагогічними та теоретичними ідеями, які досі залишаються не достатньо розкритими у науково-педагогічній літературі відносно сучасної реформи НУШ [4, с. 98]».

Новий Закон «Про освіту» визначає основні ключові компетентності: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність; інші компетентності, передбачені стандартом освіти [20].

Розглянемо основні ідеї Івана Зязюна, що стали підґрунтям нової освітньої реформи. Наукова думка про необхідність формування компетентностей в учня, студента, вчителя пронизує педагогічну спадщину академіка. Він неодноразово наголошує на потребі відходу від предметності освіти, пропонуючи натомість «формувати готовність людини до життя, до життєтворчості за будь-яких обставин». Основний зміст освіти вбачає у «формуванні істинного ставлення людини до Бога, до людей, до себе, до світу». Вчений не тільки визначає необхідні компетентності, а й описує шляхи їх формування [6–12, 13, 14, 15].

Педагог розглядає особистість з позиції її цілісності та довершеності. Необхідні для життя людські якості тісно переплітаються, взаємодоповнюють одна одну, певною мірою є взаємозалежними. Такими є мовна, культурна та громадянська компетентності. Будучи естетом, закликає до виховання в учнях глибоко моральних якостей, започаткованих нашими пращурами, що забезпечують духовну гармонію. У березні 2003 року в інтерв'ю газеті «Освіта» (вийшло з заголовком «Інтелігент духу») Іван Зязюн наголошує на ключовій ролі рідного слова в освітньому процесі: «...наше суспільство хворе відсутністю духовності, відсутністю високої культури», «незаперечною є роль слова, слова і істини, добра й краси у формуванні духовно-моральної, духовно-інтелектуальної культури особистості, особливо в часи екзистенційного вакууму, «морального оціпеніння», «морального паралічу» [8, 9]. Саме в забутті усної народної творчості (пісень, приказок і звичаїв), безкультурності, поширенні примітивної масової культури споживацтва вбачає причину занепаду економіки і держави в цілому [12]. Переконаючою є позиція педагога стосовно мови вчителя, – вона має бути досконалою, адже завдяки їй педагог може «достукатися» до глибин серця своїх вихованців. Сам вчений протягом всього життя творив саме українською мовою, кохався в українській пісні та володів яскравим образним словом.

У питанні виховання громадянськості важливе значення надавав цінностям, зауважуючи що ті, пропоновані державою, мають сприйматися індивідом як власні. «... Кожна людина, в контексті її психіки, схильна жорстко й агресивно захищати свої власні цінності. Тому прищеплення соціально прийнятних й індивідуально актуальних цінностей є найпотужнішим лікувальним профілактичним засобом, спрямованим на збереження суспільного здоров'я, включаючи його національний, громадянський, економічний, технологічний, військовий та інші аспекти... [6]». Як бачимо, вчений апелює до притаманних українському суспільству: справедливості, свободи, патріотизму, власності, етнічної самосвідомості, творчості, праці, любові, родинності, релігійних, філософських, наукових принципів. Надалі акцентує на тому, що «державна повинна виховувати своїх громадян так, щоб вони були джерелом її сили, свободи і розквіту», «Людська душа за своєю природою здатна чутливо відгукуватися на високе,

бо наповнюється величию, найкраще виховується на високому, благородному, шляхетному, опліднюється натхненням. Високе – відгук величі душі, тому вона повинна долучатися до високого, прекрасного, небесного, а сприяє цьому органічному зв'язку душі з високим-високе, благородне слово – красномовство світське й гомілетика церковно-богословська, яка має давні корені у світовій культурі [7, 8, 14, 15]».

У статті «Майбутніх академіків треба шукати у дитячій пісочниці» наголошує, що «У педагогіці все важливо. В суспільстві знань інформація дуже швидко старіє. Тому школа має навчити основного – навчатися все життя... [2]». Він також зазначає, що «ніякої концепції освіти дорослої людини немає. Її треба навчити ще у школі володіти саморозвитком. Цій тезі відповідає ще одна компетентність, виокремлена в Концепції НУШ – навчання впродовж життя. Науковець на власному прикладі доводив необхідність вчитися протягом життя. Так, з появою в Інституті педагогіки і психології професійної освіти АПН України (нині Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України імені Івана Зязюна) комп'ютерів, одним із перших їх опанував і активно використовував у роботі. У своїх працях висловлює думку про інтегративні функції культури в інформаційному суспільстві, роль комп'ютера, Інтернету в розвитку людини, її соціалізації та індивідуалізації».

Ще один факт, відображений у Концепції, про який говорив вчений – знання мають підтверджуватися практичними навичками, баченням їх комплексності. У сучасній педагогіці активно використовують кейс-уроки. У книзі «Педагогіка добра: ідеали і реалії» наведено приклади проведених експериментальних уроків. Вони поєднували в собі не тільки матеріал суто хімії, історії чи геометрії, а й їх відтворення в реальному житті. Наприклад: геометричні фігури в будівництві, хімічна реакція при виробленні вапна і використання його в побуті, промисловості, під час будівництва оборонних споруд. Як вірно зауважив автор «... у житті «чистих» хіміків – одиниці, а представників інших спеціальностей, інтереси яких вона так чи інакше представляє, у тисячі разів більше...». В одній із статей робить висновок, що «інтегральна технологія стала закономірним розвитком освітньої технології, що забезпечує перехід від традиційних систем учіння до нових, інформаційних [7]».

Відзначає важливу роль математичної компетентності в освітньому процесі у зв'язку із поширенням інформаційного і технологічного наповнення нашого життя. «Без наукових знань неможна зрозуміти природного оточення та штучно створеного світу техніки. Поліпшення якості середньої освіти, особливо викладання природничо-наукових та фізико-математичних дисциплін і мов – завдання великого масштабу для всіх країн світу. Успішне його розв'язання стане істотним внеском в економічний і соціальний розвиток [7, 9].

Озброєння учнів глибокими знаннями сучасної техніки, виробничих процесів – одне із завдань сучасної освіти. Навчальні програми з математики і природничих дисциплін, основна мета яких використання знань на практиці, покликані забезпечити рентабельність у досягненні цієї мети [7]. Автор наголошує, що сучасний педагог повинен впроваджувати новітні технології в освітню діяльність. Праці вченого пронизані розумінням важливості ролі освіти у формуванні особистості й суспільних відносин. Доповнення до викладених вище думок відображені у таблиці 1.

Таблиця 1

Ідеї формування компетентностей в освітньому процесі у наукових доробках І. Зязюна

Вільне володіння державною мовою	«Незаперечною є роль слова, слова і істини, добра й краси у формуванні
Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	духовно-моральної, духовно-інтелектуальної культури особистості».
Культурна компетентність	«Головне в людині – її духовність на засадах національної культури».

Продовження таблиці 1

Математична компетентність	«Навчальні програми з математики і природничих дисциплін, основна мета яких – використання знань у місцевих умовах, покликані забезпечити рентабельність у ...» оволодінні сучасною технікою і виробничими процесами».
Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій	«Поліпшення якості середньої освіти, особливо викладання природничо-наукових та фізико-математичних дисциплін і мов – завдання великого масштабу для всіх країн світу».
Інноваційність	«Майбутнє країни, 90% її національного доходу забезпечують 5% обдарованих учнів».
Екологічна компетентність	«Гармонія особистості – це вміння жити у злагоді із світом»
Інформаційно-комунікаційна компетентність	«Інтегральна технологія стала закономірним розвитком освітньої технології, що забезпечує перехід від традиційних систем учіння до нових, інформаційних».
Навчання впродовж життя	«Школа має навчити основного – навчатися все життя»
Громадянські та соціальні компетентності	«Держава повинна виховувати своїх громадян так, щоб вони були джерелом її сили, свободи і розквіту».
Підприємливість та фінансова грамотність	Я, наприклад, вважаю, що згустком такого споживацтва є наші піонерські табори. Ви погляньте, що там відбувається. На двадцять чотири дні їде туди дитина, щоб повеселитися, погуляти, погратися. Вигадуються ігри, які часто душу дитини не торкають. А чому б не запровадити там обов'язкову працю? Для менших груп – одна година на добу, для середніх – дві години, а для старших груп — і всі чотири години продуктивної праці, так, з оплатою, щоб знали ціну хліба, м'яса, молока...».

Висновки. Аналізуючи наукові праці академіка Івана Зязюна, ми дійшли висновку, що значна кількість його педагогічних ідей становить основу концептуальних положень НУШ та мали вплив на освітні зміни в Україні. Внутрішня ідеологія наукової школи ґрунтується на його концепції про педагогічну майстерність як духовну здатність вчителя забезпечувати цілісний розвиток учнів. Науковий інтерес викликає вчення академіка про посилення уваги до забезпечення рівних прав для навчання дітей з різними можливостями у розвитку.

Також можемо стверджувати, що педагогічна спадщина вченого пронизана ідеями компетентнісного підходу в освіті. Його наукові теоретичні і практичні доробки відповідають вимогам сьогодення й концептуальним засадами НУШ. Учений аргументує їх актуальність як з педагогічної, так і з естетичної, психологічної, філософської та економічної точки зору.

Нові виклики державотворчих процесів в Україні вимагають змістовного оновлення системи освіти як провідного чинника розвитку суспільства, людини, її подальшого вдосконалення, успішної життєдіяльності, безперечного забезпечення доступу до якісної освіти. Перспективу майбутніх досліджень вбачаємо у вивченні педагогічних ідей Івана Зязюна у напрямку організації освіти дітей з особливими освітніми потребами.

Література

1. Андрущенко В. Ідея вчителя у педагогічній спадщині академіка Івана Зязюна. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2018. Вип. 17. С. 70-80.
2. Галата С. Іван Зязюн: Майбутніх академіків треба шукати в дитячій пісочниці. *Освіта України*. 2012. № 31.
3. Гнізділова Олена. Життєвий шлях та наукова діяльність академіка Івана Андрійовича Зязюна. *Витоки педагогічної майстерності*. 2015. Вип. 16. С.13-19. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5602/1/Gnizdilova.pdf>
4. Гриневич Л. Концептуальні ідеї реформи «Нова українська школа» у світлі української педагогічної думки. *Український Педагогічний журнал*. 2013. № 4. С. 98-111. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-98-111>
5. Євтух М. Б., Проніков О. К. Педагогіка добра Івана Зязюна в підготовці майбутніх учителів. *Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності та майбутнього: Матеріали III наук-практ. конференції* (Чернігів, 11–12 квітня 2019 р.). Чернігів. 2019. С. 22–29.
6. Зязюн І. А. Криза цінностей – катастрофа суспільств і держав. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: зб. наук. пр. Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України. 2010. К. Вип. 2.
7. Зязюн І. А. Нові технології підготовки вчителя в Україні. *Педагогічна освіта: європейський вимір. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського*. 2011. Вип. 1.32. С. 16-22.
8. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: наук.-метод. посіб. Київ, МАУП. 2000. 156 С.
9. Зязюн І. А. Технологія педагогічної дії у вимірі педагогічної майстерності. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*. 2012. Т. 1. Вип. 36. С. 5–11.
10. Зязюн І. А. Чи зможе дитина знову стати суб'єктом дослідження наукової педології. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2014. Вип. 7. С. 15–33.
11. Зязюн І. А. Освітні парадигми та педагогічні технології у вимірах філософії освіти. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*. 2011. Т. 1. Вип. 33. С. 22–27.
12. Зязюн І. А. Концептуальні засади теорії освіти в Україні. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2000. № 1. С. 11–14.
13. Іван Андрійович Зязюн: Педагог. Вчений. Філософ. біобібліогр. покажчик / упоряд. Л. Н. Штома; наук. ред. Н. Г. Ничкало. НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. 4 вид., перероб., допов. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 229 с.
14. Каракоз Сусана. Інтелігент духу. *Освіта*. 2003. 19-26.03.С. 10-11.
15. Кремень Василь. Філософсько-педагогічна спадщина академіка Івана Зязюна. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2018. Вип. 17. С. 9–19.
16. Кузьмінський Анатолій. Іван Андрійович Зязюн – науковець, філософ-педагог, лицар добра, яскрава особистість. *Філософія педагогічної майстерності: зб. наук. пр. Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського/ редкол: Н. Г. Ничкало. Київ-Вінниця, 2008.*
17. Лаврінченко О. А. Естетичні цінності у людині центричній філософії І. А. Зязюна. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: матеріали II Міжнародної наук-практ. конференції. (Харків, 25–26 травня 2016 р.). Харків НТУ «ХПІ», 2016. С. 55–64.

18. Ничкало Нелля. Філософсько-педагогічні мрії і реальні дії видатного вченого сучасної доби. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2018. Вип. 17. С. 132–137.
19. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Концепція нової української школи (документ пройшов громадські обговорення і ухвалення рішенням колегії МОН 27/10/2016). URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
20. «Про освіту». Закон України (Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38–39, С. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

References

1. Andrushchenko, V. (2018). Ideia vchytelia u pedahohichnii spadshchyni akademika Ivana Ziaziuna [The idea of a teacher in the pedagogical heritage of academician Ivan Zyazyun]. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii*, Vol. 17, 70-80. [in Ukrainian].
2. Halata, S. (2012). Ivan Ziaziun: Maibutnikh akademikiv treba shukaty v dytyachii pisochnytsi. [Ivan Zyazyun: future academics should be looked for in the children's sandbox]. *Osvita Ukrainy* [in Ukrainian].
3. Hnizdilova, Olena. (2015) Zhyttievyi shliakh ta naukova diialnist akademika Ivana Andriiovycha Ziaziuna. [The life path and scientific activity of Academician Ivan Andriiovych Zyazyun]. *Vytoky pedahohichnoi maistemosti*. Vyp. 16, 13-19. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/5602/1/Gnizdilova.pdf> [in Ukrainian].
4. Hrynevych L. (2022) Kontseptualni idei reformy «Nova ukrainska shkola» u svitli ukrainskoi pedahohichnoi dumky. [Conceptual ideas of the "New Ukrainian School" reform in the light of Ukrainian pedagogical thought]. *Ukrainskyi Pedahohichnyi zhurnal*, 4, 98-111. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-98-111> [in Ukrainian].
5. Evtukh, M.B. & Pronikov, O.K. (2019). Pedahohika dobra Ivana Ziaziuna v pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv. [Ivan Zyazyun's pedagogy of goodness in the training of future teachers] *Naukova spadshchyna akademika Ivana Ziaziuna u vymirakh suchasnosti ta maibutnoho: materialy III nauk-prakt. Konferentsii (Chernihiv, 11-12 kvitnia 2019 r.)*. Chernihiv [in Ukrainian].
6. Ziaziun, I.A. (2010). Kryza tsinnosti – katastrofa suspilstv i derzhav. [A crisis of values is a catastrophe for societies and states]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy: zb. nauk. pr. In – t ped. osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrainy*. Kiyv [in Ukrainian].
7. Ziaziun, I.A. (2011). Novi tekhnologii pidhotovky vchytelia v Ukraini [New technologies of teacher training in Ukraine]. *Pedahohichna osvita: yevropeyskyi vymir. Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho*. Vyp. 1.32. S. 16-22. Mykolaiv. [in Ukrainian].
8. Ziaziun, I. A.(2000). Pedahohika dobra: idealy i realii [Pedagogy of goodness: ideals and realities]. Kyiv. MAUP [in Ukrainian].
9. Ziaziun, I.A. (2012). Tekhnolohiia pedahohichnoi dii u vymiri pedahohichnoi maistemosti. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho*, Vol. 1, 36, 5-11 [in Ukrainian].
10. Ziaziun, I.A. (2014). Chy zmozhe dytyna znovu staty subiektom doslidzhennia naukovoï pedolohii. [Will the child be able to become a subject of scientific pedology research again?]. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii*, Vol. 7, 15-33. [in Ukrainian].
11. Ziaziun, I.A. (2011). Osvitni paradyhmy ta pedahohichni tekhnologii u vymirakh filosofii osvity. [Educational paradigms and pedagogical technologies in the dimensions of the philosophy of education]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho*, Vol. 1, 33, 22-27. Mykolaiv [in Ukrainian].
12. Ziaziun, I.A. (2000) Kontseptualni zasady teorii osvity v Ukraini. [Conceptual foundations of the theory of education in Ukraine]. *Pedahohika i psykholohiia profesionalnoi osvity*. № 1. S. 11-14. [in Ukrainian].
13. (2018). Ivan Andriiovych Ziaziun: Pedahoh. Vchenyi. Filosof. biobibliohr. Pokazhchyk. [Ivan Andriiovych Zyazyun: Teacher. Scientist. Philosopher. biobibliography index]. [uporiad. L. N. Shtoma; nauk. red. N. H. Nychkalo]. NAPN Ukrainy, In-t ped. osvity i osvity doroslykh. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].

14. Karakoz, Sussana. (2003). Intelihent dukhu. [Intellectual spirit]. *Osvita*. 19-26, 10-11 [in Ukrainian].
15. Kremin Vasyl. (2018) Filozofsko-pedahohichna spadshchyna akademika Ivana Ziaziuna [Philosophical and pedagogical heritage of Academician Ivan Zyazyun]. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii*, Vol. 17, 9–19. Kyiv [in Ukrainian].
16. Kuzminskyi Anatolii. (2008) Ivan Andriiovych Ziaziun – naukovets, filosof-pedahoh, lytsar dobra, yaskrava osobystist. [Ivan Andriiovych Zyazyun is a scientist, a philosopher-pedagogue, a knight of goodness, a bright personality]: Filozofiiia pedahohichnoi maisternosti. Vinnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Mykhaila Kotsiubynskoho/ redkol: N.H. Nychkalo. Kyiv-Vinnitsa [in Ukrainian].
17. Lavrinenko, O.A. (2016). Estetychni tsinnosti u liudyno tsentrychnii filozofii I. A. Ziaziuna. [Aesthetic values in the human-centric philosophy of I.A. Zyazyun]. Problemy ta perspektyvy formuvannia natsionalnoi humanitarno-tekhnichnoi elity: materialy II Mizhnarodnoi nauk-prakt. konferentsii. (Kharkiv, 25-26 travnia 2016 r.). Kharkiv NTU «KhPI» [in Ukrainian].
18. Nychkalo, Nellia. (2018). Filozofsko-pedahohichni mrii i realni dii vydatnoho vchenoho suchasnoi doby. [Philosophical and pedagogical dreams and real actions of an outstanding scientist of our time]. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii*. Vol. 17, 132-137 [in Ukrainian].
19. Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly. (2016). Kontseptsiia novoi ukrainskoi shkoly [New Ukrainian school. Conceptual principles of secondary school reform. The concept of a new Ukrainian school]. (dokument proishov hromadski obhovorennia i ukhvalenyi rishenniam kolehii MON 27/10/2016). URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian].
20. «Pro osvitu». (2017). Zakon Ukrainy. ["About education". Law of Ukraine]. (Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 38-39, 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].

Chernenko T.

graduate student of the department
psychocorrective pedagogy and rehabilitation
Mykhailo Drahomanov Ukrainian Pedagogical University
tanya_chernenko@ukr.net
orcid.org/0000-0002-0591-5352

IMPLEMENTATION OF PEDAGOGICAL IDEAS OF IVAN ZAZYUN IN THE CONCEPT OF REFORM "NEW UKRAINIAN SCHOOL"

The presented article analyzes the scientific and pedagogical ideas of Academician Ivan Zyazyun, which were reflected in the conceptual provisions of the "New Ukrainian School" (NUS).

Analyzing the scientific works of the scientist, we came to the conclusion that a significant number of his pedagogical ideas form the basis of the conceptual provisions of the NUS and had an impact on educational changes in Ukraine. The problem mentioned by us is insufficiently covered in scientific sources and needs careful research. The scientific novelty consists in revealing the common ground between the teacher's ideas and the conceptual provisions of the "New Ukrainian School" reform.

Attention is focused on ideas that we think are important. Among the main competencies is fluency in the state language, cultural competence, mathematical competence, competence in the field of natural sciences, engineering and technology, information and communication competence, lifelong learning, civic and social competencies, entrepreneurship, and financial literacy. The study presents examples of the teacher's ideas reflected in the competencies of the NUS reform.

It was found that among the many scientific works and research of domestic scientists, which became the basis of the educational reform "New Ukrainian School" and are implemented in modern educational institutions, an important place belongs to the pedagogical ideas of Ivan Zyazyun. The scholar's pedagogical heritage is permeated with the ideas of the competence approach in education. His scientific theoretical and practical developments meet the requirements of today and the conceptual foundations of the NUS. The scientist argues their relevance both from a pedagogical and aesthetic, psychological, philosophical, and economic point of view.

The new challenges of the state-building processes in Ukraine require a meaningful renewal of the education system as a leading factor in the development of society and man, its further improvement, successful life activities, and undisputed provision of access to quality education. We see the prospect of future research in the study of Ivan Zyazyun's pedagogical ideas in the direction of organizing the education of children with special educational needs.

Key words: Ivan Zyazyun's pedagogical ideas, "New Ukrainian School" reform, general secondary education, competencies in the educational process, pedagogy of Goodness, children with special educational needs.